

DCEC/DECH, i que coincidia essencialment amb l'admesa per Kluge, Gamillscheg (*Rom. Germ.* I, 369, 247), M-Lübke etc.³

DERIV.: *Atrevar* v. (rar). *Entrevar-se* (Muntaner, supra).

¹ «Ab les festes del porrat, / feu que tinga pau y *treva*: / perquè, en tals jorns, la... bñdat, / ab plomes de llibertat / de tot bon desig caplleua; / faças de clochetes belles, / en los pits, closa muralla, / puix ensenyar les mamelles / nos mostra les... maravelles / del regne de Cornualla», v. 132 (*Canc. Sat. Val.*, 287). E. Caseponce, poc familiar amb la tradició escrita de la nostra llengua, improvisà una vegada una forma *treaga* sobre el model de cast. *yezua*=ross. *ega*, cast. *legua*=ross. *llega*. No cal dir que no existeix enlloc com a forma viva, i que també els escrs. moderns han usat unànimement *treva* (en recordo casos en Verdguer, Pons Mass., Alcover, Llorente, Coromincs, Nicolau d'Olwer, Torras i Bages, Prat de la Ribà, F. Soldevila, Rd'Abadal etc.). És superflu donar-ne cites, i més no essent mot de tradició popular. Recordem la celebració solemne que es féu a Toluges dels 950 anys de la data de la fundació de la *treva*, de transcendència universal, organitzada per Josep Maria Batista i Roca, amb participació de les personalitats cabdals, figures deçà i dellà de les Alberes. Així i tot no havia deixat de transcendir poc o molt al vell ús familiar barcelonès en sentit figurat: «quan lo xibarri s'ha apaciguat, gràcies a l'energia del sereno, qui s'ho pren de punt no guardant *trebes* a ningú, es presenta un municipal ---», EmVilanova (*O. C.* II, 37). — ² *Treaga* en alguns textos èpics (*GdRossilhon, Damiata*); *triube* en bearnès antic: «Lo senhor En Gaston, qui los ha asseguratz per la *triube*», «las *triubes* de Ossau et de Morlaas», docs. de 1278 i 1338, copiats en el Cartulari d'Ossau (57.41, 81.45). — ³ Fa pena haver de desmentir una gran obra com *AlcM*, però la seva nota «etimològica» no val res, potser pel prurir de contradir el DCEC. «En realitat ---». En realitat no mostra més que llur lamentable i absolut menyspreu de la fonètica (és obvi que *treva* no pot venir de TRÍGGWA) i la seva ignorància habitual en matèria germanística, que els induïx a entendre que el mot gòtic i el fràncic són entitats diferents i incompatibles.

Trevall, V. *treball*

TRÈVOL, del gr. *τριφυλλον* id., adaptat en una forma *TRÍFŪLU pel llatí vulgar. □ 1.ª doc.: S. XIV.

En el *Libre de les Medicines Particulars*, versió trescentista d'Ibn Wáfid: «Dix Diazcordidoz el Razin que'l *trèvol* és de 2 maneres: *trèvol* salvatge e *trèvol* d'orta: el salvatge fa una branca de dos palms --- es espan-se a totes partz, axí com lo *trèvol* qu-s fa prop les aygues, e dien-li *trèvol* ab 3 fulles --- mas el de la orta n'hi à que nax en los prat e ---» (30.1f., i el mot es repeteix encara moltes vegades, sempre *trèvol*, en la p. 31.1-26, f° 14d). En les Receptes val. de Micer Joan,

a. 1466, en doble variant fonètica: «PER A FEBRA --- pren del suc del *tròvol*, de aquel qui-s fa en les acèquies --- e mescla lo suc del *trèvol* ab lo vy blanc» (*BABL* VII, 415); per a la interessant alternança vocàlica, veg. el que hem exposat a BERTROL, i sobre *poixòvol* (a POSTULAR).

En lexicografia des d'Onofre Pou: «*trèvol*: trifolium», *Thesaurus Puerilis* (61). N'hi ha moltes espècies, dins el gènere *trifolium* i d'altres (veg. el dicc. Fabra i AlcM) en particular el *Trifolium pratense* dit també *farratge bord* (Serradell, *Sota Terra, ClMuTssa*, 126).

Tema pagès, de muntanyencs, ramaders i poetes: «--- passeja 'l feix de ses dolors sens mida / --- / Oh terra de Conflent --- / se n'entra bosc endins vers la donzella / que entre ovelles y anyells canta y refi-la / --- / per regalar-se bé ab sa cantarella / camina suaument quan hi arriba, / tan suaument que no doblega 'l *trèvol*, / ni fa colltòrcer l'herba que trepitja», *Canigó* x, 148. La pronúncia popular és *trèbul* or., *trèbol* occid. (i val., almenys en la zona central «*trèbol*: mata pequeña y muy olorosa, y le dura el olor después de seca»), *trèvol* mall., però *trèbul* eiv. (*BDLC* XIII, 32) i també men.¹

Del cat. *trèvol* es manlevà el cast. *trèbol*, com demostra la fonètica, segurament com a terme heràldic i sumptuari: no documentat fins a 1490; si bé ja es troba en un inv. arag. de 1389; detalls en HOJA (*DECH* III, 374a19-47), mentre que el port. i gall. *trevo* presenta evolució autòctona, com també el fr. *trèfle*, i el mossàrab *tribulu*, *-bilu* (Simonet; Asín, 313-5). Del francès sembla ser manlevada la forma *trèfol* nom d'una mena de farratge (anotat a Cerd. i Camprodon: Llanars, Vilallonga, Guils, Meranges, 1935); d'altres han dit *treffa*; alt-arag. *tefla* (Saquez, 1966); a les valls de Tena i de Broto (aquí defineix En Satué: herba de farratge cultivada per als animals de tragi, amb poncelles de color morat, de la qual s'extrau la llavor refregant-la quan s'ha assecat bé). En oc. ant. sembla que es troba una forma *trefolh* que pot ser descendent mig-savi del ll. *trifolium*. Però almenys en gascó ha restat una forma popular, que correspondria fonèticament al cat. *trevolet* (o *trivolet*), usats en el Ross.: aran. *triplét*, bearn. *triulet* o *traulet* (Palay), *treulét* a l'alta Vall d'Aura («trèfle des prés, trèfle des champs» a Guchen: Schmitt, *Termin. Past. Pyr. C.*, 29); cf. Rohlf's, *Gc*, p. 108, d'aquí el fr. *triolet* manlleu del Midi, segons Schuchardt, *ZRPb.* xxx, 322.

S'havia cregut superficialment que les formes romàniques podien venir del ll. *trifolium* o d'alguna variant: amb manifesta violació, allò de la fonètica, i això de la teoria lexical i morfològica. En realitat aquesta forma llatina no degué ser gaire més que un calc erudit del nom grec *τριφυλλον*, que és l'ètimon evident de les formes romàniques (com ja va dir Cornu, *Grund.* de Gröber, I, 2, § 12), i com vaig confirmar i demostrar en els articles HOJA i ACEBO del DCEC/DECH: cas paral·lel al de GRÈVOL exposat ací IV, 654.

És clar que el mot gr. *τριφυλλον*, compost de